

MÓJ DOM

*Ludność cywilna w obliczu wojen:
Polska, Ukraina, Syria, Irak, Liban*

Świat kolejny raz stanął w ogniu. Tym razem blisko, za naszą granicą. Powracają okrucieństwa wojny, wobec których nie możemy być obojętni. Archiwalne zdjęcia z oblężenia Warszawy w 1939 roku stały się nagle równie współczesne co fotografie Charkowa z roku 2022.

Na wystawę składają się fotografie pochodzące z Polski z lat II wojny światowej i tuż powojenne oraz współczesne zdjęcia z Iraku (2019), Libanu i Ukrainy (2022). Najstarsze kadry wykonali korespondenci wojenni z USA pracujący w Europie: Julien Bryan i John Vachon, oraz fotoreporterzy Centralnej Agencji Fotograficznej. Autorką zdjęć współczesnych jest współpracująca z Polską Akcją Humanitarną fotografka Agata Grzybowska.

Zdjęcia pokazują życie codzienne cywilów w krajach ogarniętych wojną lub zaraz po zakończeniu działań zbrojnych, a także mieszkańców Libanu, gdzie schronienie znaleźli uchodźcy z różnych krajów.

Te obrazy dzieli ponad 80 lat, ale łączy spojrzenie fotografów i fotografki skupione na „zwykłej” codzienności. Ludzie starają się żyć normalnie mimo wojny: dorośli prowadzą prowizoryczne gospodarstwa domowe, wychowują dzieci, a te bawią się, grają w piłkę, opiekują się młodszym rodzeństwem. Poza kadrem jest sama wojna, działania militarne i wynikający z nich strach, terror i śmierć. Fotografie pokazują stan wymuszonej tymczasowości i przejmującej niemocy osób cywilnych podczas wojny.

Opowiadamy więc o tym, co dla nas najważniejsze – zarówno o losie tych ludzi, jak i nieszczęściach wywoływanych przez wojny, niezależnie od miejsca i czasu. Boli nas to, jak łatwo nam było ułożyć tę wystawę – jak wiele kadrów z różnych krajów i lat jest do siebie podobnych. Chcemy wyrazić naszą niezgodę na poetyzowanie cierpienia, na zapominanie o wojnie i przemocy.

MY HOME

*Civilians in the face of war:
Poland, Ukraine, Syria, Iraq, Lebanon*

The world is on fire once more. Closer this time, just beyond our border. We are once again seeing atrocities of war, and we mustn't stay indifferent. Archival photographs from the Siege of Warsaw in 1939 have suddenly become as contemporary as the photographs of Kharkiv from 2022.

This exhibition comprises photographs taken in Poland during and right after the end of World War II, as well as contemporary photographs from Iraq (2019), Lebanon and Ukraine (2022). The oldest shots were taken in Europe by US war correspondents Julien Bryan and John Vachon, as well as photojournalists of the Centralna Agencja Fotograficzna (Polish Press Agency). The contemporary photographs were taken by Agata Grzybowska, a photographer co-operating with PAH.

These photos show everyday life of civilians in countries engulfed by war or right after the military operations have ceased, as well as the lives of the inhabitants of Lebanon where refugees from different countries have sought shelter.

These images are separated by more than 80 years, but they have one thing in common: the photographers' sight focused on “ordinary” everyday life. People are trying to go on with their lives despite war: adults run makeshift households, raise their children, while the children are trying to have fun, play ball, and look after younger siblings. Outside the frame is war itself, military operations, and the resulting fear, terror, and death. These photographs show forced temporariness and piercing powerlessness of civilians during war.

Therefore, we speak about the things that are the most important to us: the fates of these people and the misfortune caused by war, no matter the place and time. It was painful to realise how easy it was to prepare this exhibition: how similar the photographs from different countries and ages can be. We wish to express our disapproval of romanticising suffering and forgetting about war and violence.

*40 dni temu wszyscy
byliśmy szczęśliwsi.*

Spalony budynek mieszkalny w Borodziance, Ukraina 2022

Poznaj więcej historii na www.pah.org.pl/dom

*40 days ago
all of us were happier.*

Burned down residential building in Borodianka. Ukraine, 2022

Find out more stories on www.pah.org.pl/dom

Warszawa 1945. Życie codzienne warszawiaków w zrujnowanej po wojnie i budzącej się do życia stolicy. Wspólny posiłek w zniszczonym domu na Mokotowie przy ulicy Grażyny 3. W głębi widoczna ulica Puławska i zabudowania nieopodal obecnego parku Morskie Oko.

Fot. PAP/Karol Szczeciński

Warsaw, 1945. What everyday life looked like after the war. Varsovians eat a meal in a destroyed building at 3 Grażyny street, Mokotów district. Puławska street and buildings located close to today's Morskie Oko park can be seen in the background.

Photo by PAP/Karol Szczeciński

U K R A I N A :

Konflikt zbrojny w Ukrainie trwa od 2014 roku. Od 24 lutego 2022, gdy doszło do eskalacji tej wojny, 5,6 miliona osób zostało zmuszonych do wyjazdu z kraju (4,5 miliona znalazło schronienie w Polsce). 7,1 miliona osób z uwagi na grożące im niebezpieczeństwo musiało opuścić swoje domy, ale ludzie ci nie wyjechali z Ukrainy – stali się uchodźcami we własnym kraju.

U K R A I N E :

The armed conflict in Ukraine has been going on since 2014. On 24 February 2022 this war escalated and 5.6 million people have been forced to leave their country (4.5 million have found refuge in Poland). 7.1 million people abandoned their homes to escape danger, but they have not left Ukraine, instead becoming refugees in their own country.

Mężczyzna sprząający swoje mieszkanie w bloku mieszkalnym, który został uszkodzony i częściowo spalony po ataku rakietowym. Charków, Ukraina 2022

Man cleaning his apartment in a block of flats that was damaged and partially burned after a missile attack. Kharkiv, Ukraine, 2022

*Dlaczego starsi ludzie nie wyjeżdżają?
Odpowiedź jest bardzo prosta:
jeśli wyrwiesz starszego człowieka
ze środowiska, w którym przeżył całe
życie, to zaczyna on chorować tylko
z tego powodu, że z tego środowiska
się go wyrwało. Wyjeżdżają tylko, jeśli
zagrożenie jest bardzo blisko, np. spali
się budynek, który jest obok. Wszyscy,
którzy zostali, mieszkają w piwnicach.*

Mieszkańcy Saltivki, najmocniej ostrzeliwanej dzielnicy Charkowa. Mężczyzna i kobieta siedzą przy wejściu do piwnicy budynku, który teraz stanowi dla nich dom. Mieszkają tak od 24 lutego 2022 r., bo w ich domach jest zbyt niebezpiecznie. Charków, Ukraina 2022

*Why won't the elderly leave?
The answer is simple: if you remove
an elderly person from the environment
in which they spent their whole life,
they will suffer as a result. They leave
only when danger is really close, e.g. if
a next-door building burns down. All
those that remained now live in cellars.*

Citizens of Saltivka, the hardest-shelled district of Kharkiv. A man and a woman are sitting next to the entrance to the cellar in a building which now acts as their home. They have lived like this since 24 February 2022, because it is too dangerous to stay in their homes. Kharkiv, Ukraine, 2022

Warszawa, czerwiec 1948. Życie w powojennej stolicy.
Mieszkanka zniszczonej kamienicy w dzielnicy Mirów,
przy placu Kazimierza Wielkiego.

Fot. PAP/Stanisław Dąbrowiecki

Warsaw, June 1948. Life in post-war Warsaw.
Pictured: a tenant of a war-damaged house in the Mirów
district, next to the square of Casimir the Great.

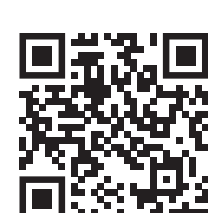
Photo by PAP/Stanisław Dąbrowiecki

L I B A N :

Libańczycy przyjęli do swojego kraju osoby, które musiały uciekać z sąsiadujących krajów: Syrii i Palestyny. Obecnie w Libanie mieszka 1,5 miliona syryjskich uchodźców i 13 617 osób innych narodowości (źródło: UNHCR). Libańczycy także potrzebują pomocy. Kraj jest na granicy katastrofy humanitarnej. Masowe bezrobocie, deprecjacja lokalnej waluty, przerwy w dostawach prądu i postępujący kryzys gospodarczy przyczyniają się do wzrostu liczby osób żyjących na skraju ubóstwa.

Syryjska uchodźczyni wieszająca pranie w budynku nazywanym Szpitalem Gaza w Sabrze, który jest schronieniem m.in. dla palestyńskich, syryjskich i libańskich uchodźców w Bejrucie. Liban 2022

L E B A N O N :

The Lebanese have admitted into their country the refugees from the neighbouring Syria and Palestine. Currently, in Lebanon there are 1.5 million Syrian refugees and 13 617 individual of other nationalities (source: UNHCR). The Lebanese also need help. The country is on the brink of humanitarian disaster. Mass unemployment, depreciation of local currency, interruptions in power supply, and growing economic crisis result in increasing numbers of people living on the verge of destitution.

Syrian refugee is hanging her laundry in the so-called Gaza Hospital in Sabra which acts as shelter for, among others, Palestinian, Syrian, and Lebanese refugees in Beirut. Lebanon, 2022

Syryjski chłopiec w obozie Mayas we wschodnim Libanie.
Obóz znajduje się niecałe 20 km od stolicy Syrii Damaszku, Liban 2022

Syrian boy in the Mayas camp in western Lebanon. This camp is located
less than 20 km from Damascus, the capital city of Syria. Lebanon, 2022

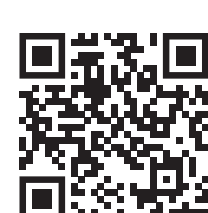

I R A K :

Długotrwały konflikt toczący się w Iraku spowodował, że ponad 4,1 miliona osób potrzebuje pomocy humanitarnej. Mimo oficjalnego zakończenia wojny 1,2 miliona ludzi nadal nie może zamieszkać w swoich domach. W większości wypadków nie mają do czego wracać. Ich domy zostały zniszczone lub w okolicy wciąż jest niebezpiecznie.

I R A Q :

The long-lasting conflict in Iraq has resulted in more than 4.1 million people requiring humanitarian aid. Even though the war has officially ended, 1.2 million people still cannot live in their homes. In most cases they have nothing to return to. Their homes were destroyed or the area still is not safe.

Warszawa, styczeń 1948, zrujnowany podczas wojny teren Śródmieścia.
Na zdjęciu dwaj chłopcy z drewnianym wózkiem na placu Napoleona
(Wareckim, Powstańców Warszawy). W tle zachodnia pierzeja placu
z wylotem ulicy Sienkiewicza i wypalony szkielet budynku
amerykańskiego towarzystwa ubezpieczeniowego Prudential.

Fot. PAP/ Autor zdjęcia nieznan

Warsaw, January 1948, ruined centre of Warsaw. Pictured: two boys with
a wooden cart in the Napoleon square (also known as the Warecki Square
or the Warsaw Insurgents' Square). The background shows the western
frontage of the square, including the exit of Sienkiewicza street, as well as
the burned down building of Prudential, an American insurance company.

Photo by PAP/ Author unknown

Zostaliśmy wygnani z naszych domów, straciliśmy dobytek całego życia. Razem z moimi dziećmi zbudowałem dom od podstaw, jak za starych czasów, zbudowaliśmy dom z błota i gliny.

Eido, jazydzki pasterz, wraz ze swoją rodziną musiał uciekać ze swojego domu z Szingalu. W 2014 r. region Szingalu w Iraku został zaatakowany przez bojówki tak zwanego Państwa Islamskiego. Rodzina Eido, wygnana ze swojego domu, zdołała uciec. Obóz Khanki, północny Irak, 2019

We were chased out of our homes and lost all of our belongings. Together with my children I have built a new home from mud and clay, like in the old times.

Eido, a Yazidi shepherd who together with his family had to flee from his home in Sinjar. In 2014, the Sinjar region in Iraq was attacked by armed groups belonging to the so-called Islamic State. Eido's family members were chased out from their home and managed to escape. Khanki Camp, northern Iraq, 2019

Ulice Sabry i Chatilli, obóz m.in. dla palestyńskich, syryjskich i libańskich uchodźców w Bejrucie. Liban 2022

Streets of Sabra and Shatila, camp for, among others, Palestinian, Syrian, and Lebanese refugees in Beirut. Lebanon, 2022

Dziesięcioletni Zygmunt Aksienow z kanarkiem w klatce,
róg ulic Wójtowskiej i Przyrynek na Nowym Mieście
w Warszawie, wrzesień 1939.

Fot. AIPN/Julien Bryan Collection in Warsaw

Ten-year-old Zygmunt Aksienow with his canary in a cage,
corner of Wójtowska and Przyrynek streets in the
Nowe Miasto district of Warsaw, September 1939.

Photo by AIPN/Julien Bryan Collection in Warsaw

*Mojego domu już nie ma. Spłonął.
Dom moich rodziców również.*

Hanna Kotelnikova ocalała z Mariupola. Udało się jej uciec jednym samochodem, w którym przewiozła sześć osób, w tym swoich rodziców i trzy psy. Dniepr, Ukraina 2022

*My home is no more.
It burned down. The same
happened to my parents' home.*

Hanna Kotelnikova, a survivor from Mariupol. She managed to escape in a car in which she carried six people, including her parents, and three dogs. Dnipro, Ukraine, 2022

Ojciec z synem w obozie Kabarto, Duhok, północny Irak 2019

Father and son in the Kabarto camp, Duhok, northern Iraq, 2019

Ceremonia ślubna lekarzy-wolontariuszy Nastii i Antona.
Serhij Żadan podczas ceremonii powiedział: „Silni, odważni młodzi ludzie, którzy postanowili swoją miłością przeciwstawić się ciemnej rzeczywistości, która nas wszystkich otacza”. Charków, Ukraina 2022

Wedding ceremony of volunteer physicians: Nastia and Anton.
During the ceremony, Serhiy Zhadan said, “They are strong young people who decided to use their love to confront the dark reality that surrounds us all.” Kharkiv, Ukraine, 2022

Policzna 1946. Rodzina Stanisława i Bronisławy Zakrzewskich ze wsi Policzna w powiecie zwoleńskim została zmuszona przez Niemców do opuszczenia swego gospodarstwa. W 1945 powrócili, by się przekonać, że wszystko zostało zniszczone i rozgrabione, dom spalony, pola pokryte lejami po wybuchach bomb i pocisków.

Village of Policzna, 1946. Family of Stanisław and Bronisława Zakrzewski from the village of Policzna in Zwoleński district was forced out of their farm by Germans. In 1945, they returned only to find out that everything they owned had been destroyed or stolen, their house burned down, their fields pitted with bomb and shell craters.

Matka z dzieckiem w Szpitalu Ginekologiczno-Położniczym św. Zofii przy ulicy Żelaznej 90 na rogu Nowolipia, 9 września 1939 r.

Fot. AIPN/Julien Bryan Collection in Warsaw

Woman and her baby in St. Sophia's Maternity Hospital at 90 Żelazna street on the corner of Nowolipie street, 9 September 1939.

Photo by AIPN/Julien Bryan Collection in Warsaw

Intensywna terapia dla noworodków w piwnicy szpitala. W lutym w Żytomierzu oddziały dziecięce w szpitalach przeniesiono do podziemi i schronów. W marcu i lipcu miasto zostało ostrzelane raketami, Ukraina 2022

Intensive therapy room for newborns in a hospital cellar. In February, the children's wards in Zhytomyr hospitals were moved to underground floors and shelters. In March and July the city was the target of a missile strike, Ukraine, 2022

Syryjska rodzina uchodźcza w obozie Faisal Obeid
na północy Libanu, 2022

A family of Syrian refugees in the Faisal Obeid
camp in northern Lebanon. Lebanon, 2022

Fot. PAP/Polpress/ Warszawa 1945. Uliczna sprzedaż chleba

Photo by PAP/Polpress / Warsaw, 1945, street vendor selling bread

Targowisko uliczne, Sabra i Chatilla, obóz m.in. dla palestyńskich, syryjskich i libańskich uchodźców w Bejrucie, Liban 2022.

Street marketplace, Sabra and Shatila, camps for, among others, Palestinian, Syrian, and Lebanese refugees in Beirut. Lebanon, 2022

Wysiadłyśmy z koleżanką w Ursusie, dalej pociąg nie szedł. Jak doszłyśmy do byłego dworca, to usiadłyśmy i zaczęłyśmy okropnie płakać – bo nie było Warszawy... Nie jesteście w stanie sobie tego wyobrazić – niczego nie było, nawet skrawka chodnika. Ani wody, ani sklepu, tramwaje wszystkie leżały jak barykady. Powrót do Warszawy był straszny...

My friend and I got off in Ursus, because the train didn't go any farther. When we reached the former station, we sat down and started weeping: there was no Warsaw anymore... You cannot imagine it: there was nothing, not even a piece of pavement. No water, no shops, and all trams were on their sides, used as barricades. Returning to Warsaw felt horrible...

Warszawa zimą 1945, zniszczenia wojenne, widok od strony ulicy Chmielnej na ruiny ulicy Szpitalnej. W głębi biurowiec amerykańskiego towarzystwa ubezpieczeniowego Prudential na placu Napoleona (plac Warecki, plac Powstańców Warszawy).

Warsaw in winter of 1945, war devastation, ruins of Szpitalna street seen from Chmielna street. The background shows the office building of Prudential, an American insurance company in the Napoleon square (also known as the Warecki Square or the Warsaw Insurgents' Square).

Zniszczenia bloków mieszkalnych w Borodziance, Ukraina 2022

Damaged blocks of flats in Borodianka, Ukraine, 2022

Kuratorzy / Curators:

Alicja Ryś (PAH), Anna Brzezińska (DSH)

Autorka współczesnych fotografii /

Author of contemporary photographs:

Agata Grzybowska

(Zdjęcia z Ukrainy 2022 zostały wykonane dla Fundacji Gazety Wyborczej / Photos taken in Ukraine in 2022 were made for the Gazeta Wyborcza Foundation)

Teksty / Texts:

Alicja Ryś (PAH), Anna Brzezińska, Agata Grzybowska

Projekt graficzny / Art design:

Michał Dąbrowski

Produkcja wystawy / Exhibition production:

Julia Libera

Redakcja i korekta / Editing and proofreading:

Anna Kaniewska i Helena Krajewska (PAH)

Tłumaczenie / Translation:

Quendi

Przygotowanie zdjęć archiwalnych do druku /

Preparing archival photographs for printing:

Tomasz Kubaczyk

Organizatorzy / Organised by:

Wspieraj działania PAH. Wpłać darowiznę na www.pah.org.pl /
Support PAH. Make a donation at www.pah.org.pl

